[2024] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 411: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 747

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2022 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 293 ਵਿੱਚ 2024 ਦੀ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 261)

23 ਸਤੰਬਰ 2024

[ਬੀ.ਵੀ. ਨਾਗਰਥਨਾ* ਅਤੇ ਨੋਂਗਮੀਕਾਪਮ ਕੋਟੀਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ

ਮਾਮਲਾ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟ†

ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਿਆਂ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 ਐਸ.94 ਉਮਰ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਨ 17.01.2002 ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਸਾਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਅੰਤਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ - ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 04.10.1984 ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਾਬਾਲਗਤਾ, ਬਰਕਰਾਰ - ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ-ਬਾਂਡ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 11]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਅਬੂਜ਼ਾਰ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ [2012] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 244 : (2012) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.

* ਲੇਖਕ

489; ਪ੍ਰਮਿਲਾ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 64/2012, ਮਿਤੀ 17.01.2004 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਿਆਂ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015; ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860; ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਅਗਲੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ; ਨਾਬਾਲਗਤਾ; ਜਨਮ ਮਿਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਵਿਭਿੰਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 261

ਵਿੱਚ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 293 ਆਫ਼ 2022

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 09.03.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, 2022 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਨੰਬਰ 293 ਵਿੱਚ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਅਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਯਸ਼ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬੁੰਦੇਲਾ, ਰਮੇਸ਼ ਠਾਕੁਰ, ਚਾਣਕਿਆ ਬਰੂਹਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਲੋਨੀ, ਰੋਹਨ ਸਿੰਗਲਾ, ਐਡਵ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਮੈਸਰਜ਼. ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸ਼ੁਕਲਾ ਲਾਅ ਚੈਂਬਰਜ਼, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੁਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਪ੍ਰਭਾਤ ਚੌਧਰੀ, ਕਾਰਤਿਕ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਿਤਿਕਾ ਰਾਜ, ਅਕਸ਼ਤ ਮੁਦਗਿਲ, ਐਡਵ. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਆਦੇਸ਼

ਨਾਗਰਥਨਾ, ਜੇ.

ਬਿਨੈਕਾਰ/ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 2, ਭਾਵ, ਬ੍ਰਿਜਨੰਦਨ ਉਰਫ ਬ੍ਰਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ 2002 ਦੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 293 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਯਾਨੀ 17.01.2002 ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ 2022 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 293 ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, 17.01.2002 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਏਜੇਕੇ ਭਿੰਡ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਿੰਡਾ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ

8/2002 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਆਈਪੀਸੀ") ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 307 ਅਤੇ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਨ, ਜੋ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਐਸਸੀ/ਐਸਟੀ ਐਕਟ") ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2)(v) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2002 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 74 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। 24.02.2006 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ 5000/- ਰੁਪਏ।

3. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਗਵਾਲੀਅਰ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ 2006 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 339 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 13.12.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ, ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2022 ਦੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰਬਰ 1926 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ 2022 ਦੀ ਇਸ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 293 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਮਿਤੀ 09.03.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਕੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਬਿਨੈਕਾਰ/ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਯਾਨੀ 17.01.2002 ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

5. ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਬ੍ਰਿਜਨੰਦਨ ਉਰਫ਼ ਬ੍ਰਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਯਾਨੀ 17.01.2002 ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

6. ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 04.10.1984 ਹੈ, ਪਰ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ 10.03.1984 ਹੈ। ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 17.01.2002 ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 17 ਸਾਲ ਅਤੇ 3 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਅਸੰਗਤਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਮਿਤੀ 16.05.2024 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਿੰਡ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਉਕਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 16.07.2024 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ (ਅੱਤਿਆਚਾਰ), ਭਿੰਡ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੇ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 04.10.1984 ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਭਾਵ 17.01.2002 ਨੂੰ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ 17 ਸਾਲ 3 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 13 ਦਿਨ ਸੀ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਗਲਤੀ ਨਾਲ 17.03.2002 ਅਤੇ 16.07.2024 ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ 17 ਸਾਲ 5 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 13 ਦਿਨ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ)। ਇਸ ਲਈ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 2015 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਸਗੋਂ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਇੰਚਾਰਜ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ, ਦੇਵੜੀ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮੇਹਗਾਓਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਿੰਡ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਥੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

8. ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ 17.01.2002 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਬ੍ਰਿਜਨੰਦਨ ਉਰਫ ਬ੍ਰਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਪੁੱਤਰ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬ੍ਰਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ

ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਬ੍ਰਜੇਸ਼ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

9. ਜਵਾਬ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਬੂਜ਼ਾਰ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (2012) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 489 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਉਕਤ ਦਲੀਲ ਕੋਈ ਠੋਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਭਿੰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਤੱਥ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਅੰਤਰ ਉਸਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।

ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ, ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਜਿੱਥੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜਿਰ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

10. ਅਸੀਂ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।
11. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 17.01.2002 ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ 24.02.2006 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਭਿੰਡ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ 13.12.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 09.03.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਸਾਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 16.05.2024 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ 16.07.2024 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 16.05.2024 ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ

ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਘੋਖਣ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਿਨੈਕਾਰ, ਸਗੋਂ ਮਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-3 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਿਆਂ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ 17.01.2004 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 64/2012, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਪ੍ਰਮਿਲਾ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਹੈ, ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਅੰਤਿਮਤਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 04.10.1984 ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਬਿਨੈਕਾਰ, ਜਿਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ-ਬਾਂਡ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ
†ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ